

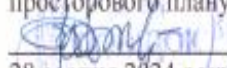
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова НМР факультету урбаністики та
просторового планування

 / Алірза МАМЕДОВ
28 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ВК01, ВК04 «Риторика»

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
281	Публічне управління та адміністрування
	Державне управління у сфері містобудівної діяльності

Мова викладання: українська

Розробник:

Коваленко Л.Є.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №2 від 28 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

 /Свген ПЕРЕГУДА/

Схвалено гарантом освітньої програми «Державне управління у сфері
містобудівної діяльності»

Гарант ОП

 / Дмитро ХЛАПОНІН /

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»
протокол №1 від 28 серпня 2024 року

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ НА 2024-2025 н.р.

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання:								денна				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт							
			Всього	аудиторних			Сам. роб.									
				Разом	Л	Лр		Пз	КП	КР	РГР	Конт. роб				
281	Публічне управління та адміністрування ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3	90	30	14		16	60				1	Залік	4		

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання:								заочна				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт							
			Всього	аудиторних			Сам. роб.									
				Разом	Л	Лр		Пз	КП	КР	РГР	Конт. роб				
281	Публічне управління та адміністрування ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3	90	30	14		16	60				1	Залік	3		

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

«Риторика» належить до вибірових дисциплін. Вона посилює компетентності, сформовані в курсах «Основи академічного письма», «Комунікації в публічному управлінні», «Психологічні аспекти публічного управління».

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст лекційної частини курсу та практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Мета: вивчення історії риторики, опанування основних її прийомів, вдосконалення мистецтва промови й дебатів, засвоєння студентами умінь використовувати знання з риторики й соціальних комунікацій у соціальному житті.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні поняття і терміни риторики
- історію виникнення та розвитку риторики
- найвидатніших ораторів в історії та їх внесок у світову спадщину риторики
- технологію взаємодії оратора з аудиторією
- етапи підготовки промови
- особливості ефективного виступу
- види та структуру промов
- принципи ведення діалогу, дискусії та полеміки

Вміти:

- підготувати ефективну промову згідно із законами риторики
- аргументувати основні тези свого виступу
- аналізувати промови
- володіти мистецтвом публічного виступу
- використовувати ефективні засоби встановлення контакту з аудиторією
- формувати відповіді на запитання аудиторії
- розумітися на соціальних комунікаціях та встановлювати їх

Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1270>).

Пререквізити: ОК.02 Основи академічного письма, ОК.05 Психологічні аспекти публічного управління.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК03.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК04.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК05.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК06.	Здатність працювати в команді.
ЗК10.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК12.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК13.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)
Фахові компетентності	
ФК01.	Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
ФК03.	Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.
ФК10.	Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН01.	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
ПРН02.	Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.
ПРН11.	Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
ПРН12.	Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.
ПРН14.	Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Історія риторики

Лекція 1. Античні риторичні традиції.

4 год.

1. Становлення та розвиток риторики у Давній Греції.
2. Особливості риторики Давнього Риму.

Література:

Абрамович С. Д. Ораторське мистецтво давнього світу. Виникнення і розвиток риторики в Давній Греції // Риторика: навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 9–30.

Абрамович С. Д. Римський період розвитку античного красномовства // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова; М- во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 31– 37.

Абрамович С. Д. Розвиток ораторського мистецтва у Стародавньому світі // Риторика загальна та судова : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2002. – С. 40–69.

Арістотель. Поетика. – «Фоліо», 2018. – 160 с.

Арістотель. Політика. Поетика. - / Пер. з давньогр.: Б. Тен, О. Кислюк. — Фоліо., 2023. — 512 с.

Вандишев В. М. Ораторське мистецтво у Стародавньому світі. Передумови формування красномовства у Греції // Риторика : Екскурс в історію вчень і понять: навч. посіб. / В. М. Вандишев ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2003. – С. 40–117.

Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 264 с.

Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Гончарова О. М. Античне красномовство як дискурсивний феномен культури : монографія / Гончарова О. М. ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : НАКККіМ, 2011. – 272 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Марк Аврелій. Розмисли. Наодинці з собою. Промови Марка Аврелія. – Андронум., 2021. – 116 с.

Марк Туллій Ціцерон. Про закони. Про державу. Про природу богів. – Пер. В. Литвинов. – 2020. – 393 с.

Мацько Л. І. Антична риторика. Міфологія красномовства. Види красномовства. Гомілетика // Риторика : навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – Київ, 2003. – С. 21–23, 190–220.

Мацько Л. І. Риторика Давньої Греції // Риторика: навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - Київ, 2003. – С. 23–28.

Мацько Л. І. Риторика Стародавнього Риму // Риторика : навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - Київ, 2003. – С. 45–46.

Навчально-методична розробка “Антична риторика” / Упоряд. Л.Л. Звонська-Денисюк. - К.: Видав.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2001. - 104с.

Олійник О. Б. Цицерон про риторичне знання // Основи ораторської майстерності : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Б. Олійник ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 12–14.

Олійник Т. І. М. Туллій Цицерон – вершина римського красномовства: [монографія] / Т. І. Олійник. – Київ: Либідь, 1990. – 92 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Платон. Діалоги. — Фоліо., 2022. — 349 с.

Плутарх. Порівняльні життєписи. — Стилєт і стилос., 2023. — 480 с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Ціцерон М. Т. Тускуланські бесіди. Про обов'язки. – «Апріорі», 2021. – 440 с.

Ціцерон М.Т. Філіппіки. Катон Старший, або Про старість. - «Апріорі», 2021. – 378 с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Лекція 2. Риторика від Середньовіччя до сучасності.

4 год.

1. Історія риторики часів Київської Русі.
2. Полемічна література та особливості розвитку риторики до кінця XIX ст.
3. Еволюція риторики як інструменту впливу у XX столітті.
4. Риторика XXI століття: нові форми і виклики.

Література:

Абрамович С. Д. Ораторське мистецтво в Середні віки // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 49–77.

Абрамович С. Д. Ораторське мистецтво епохи Середньовіччя // Риторика загальна та судова : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2002. – С. 95–143.

Абрамович С. Д. Розвиток ораторського мистецтва в Україні // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 89–109.

Абрамович С. Д. Шляхи українського ораторського слова в XIV–XX ст. // Риторика загальна та судова : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2002. – С. 159–181.

Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Бондаренко Г. Л. Національне соціально-побутове красномовство як особливий вид усного мовлення.— Умань, 2006.

Вандишев В. М. Красномовство у вітчизняній духовній культурі. Перші ритори Русі // Риторика : екскурс в історію вчень і понять / В. М. Вандишев. – Київ, 203. – С. 134-155.

Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.

Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 264 с.

Галятовський І. Ключ Розуміння. — К., 1985. Голуб Н. Б. Основи полемічної майстерності / Н.Б. Голуб // Бібліотечка "Дивослова". – 2012. – №4. – С. 60-64.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. – «КМ-БУКС», 2022. – 256 с.

- Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.
- Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.
- Маслюк В. П. Латиномовні поетики і риторики XVII першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні. К., 1983.
- Олійник О. Б. Риторика в європейських країнах. Становлення національної риторики // Основи ораторської майстерності : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Б. Олійник ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 20–22, 24–26.
- Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.
- Павленко Г. І. Полемічна література // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2011. — Т. 8 : Па — Прик. — С. 322. — 520 с. : іл. — ISBN 978-966-00-1142-7.
- Поплавська Н.М. Полемісти. Риторика. Переконавання (українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Тернопіль, 2007.
- Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.
- Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво // Прокопович Ф. Філософські твори. – В 3-х т. – Т.1. –К.: Наук. думка, 1979. –С. 103–433.
- Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.
- Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. — К.,2006.
- Сагач Г. М. Формування духовної культури особистості на порозі XXI ст. // Риторика : посібник / Г. М. Сагач ; М-во освіти і науки України. - Вид. 2-е, перероб. і допов. - Київ, 2000. – С. 210–251.
- Сковорода Г.С. Зібрання творів в 4-х т.: Фоліо., 2023. – 2329 с.
- Ткачук Р. Ф. Полемічна традиція унійних письменників кінця XVI — першої половини XVII ст.: доба і постаті, текст і прототекст, риторика і поетика. Київ: КММ, 2019. 486 с.
- Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.
- Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.
- Чепіга І. П. Ораторське мистецтво на Україні в XVI-XVII ст. // Українська мова і література в школі. 1989. № 10. С. 64-68.
- Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади та практичне застосування риторики

Лекція 3. Роль риторики у суспільному житті та її значення для професійної діяльності

1. Наука про красномовство та її функції у сучасному суспільстві.
2. Особливості класичної риторики.
3. Види красномовства.

Література:

Абрамович С. Д. Види красномовства та сфери його застосування // Риторика : навч. посіб. / С.Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова ; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 110–132.

Абрамович С. Д. Феномен красномовства та його різновиди // Риторика загальна та судова : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2002. – С. 6–39.

Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Лісовський П. М. Суспільна риторика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / П. М. Лісовський ; М-во освіти і науки України. – Київ : Кондор, 2012. – 244 с

Мацько Л. І. Антична риторика. Міфологія красномовства. Види красномовства. Гомілетика // Риторика : навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – Київ, 2003. – С. 21–23, 190–220.

Олійник О. Б. Види ораторського мистецтва // Основи ораторської майстерності : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Б. Олійник ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 35–40.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Сагач Г. М. Закони риторики // Золотослів : навч. посіб. для серед. і вищ. навч. закл. / Г. М. Сагач; М-во освіти і науки України. - Київ, 1993. – С. 64–109.

Сагач Г. М. Основні жанри (роди й види) ораторського мистецтва // Риторика: посібник / Г. М. Сагач ; М-во освіти і науки України. - Вид. 2-е, перероб. і допов. - Київ, 2000. – С. 117–127.

Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. — К., 2006.

Хоменко І. В. Еристика: Мистецтво полеміки: навч. посіб. / І. В. Хоменко; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Чибісова Н. Г. Класична риторика та її розділи // Риторика: навч. посіб. / Н. Г. Чибісова, О. І. Тарасова. – Київ, 2003. – С. 63–81.

Чибісова Н. Г. Роди та види красномовства. Риторика і стиль. Суперечка, дискусія, полеміка // Риторика: навч. посіб. / Н. Г. Чибісова, О. І. Тарасова. – Київ, 2003. – С. 50–62, 82–97.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Лекція 4. Основні засади риторики.

1. Фундаментальні розділи класичної риторики.
2. Особливості ефективного практичного застосування риторики.

Література:

Вандишев В. М. Елокуція. Техніка промови як демонстрація культури оратора // Риторика: Екскурс в історію вчень і понять: навч. посіб. / В. М. Вандишев ; М-во

освіти і науки України. – Київ, 2003. – С. 172–189.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Лісовський П. М. Суспільна риторика: навч. посіб.: для студентів ВНЗ / П. М. Лісовський; М-во освіти і науки України. - Київ : Кондор, 2012. – 244 с.

Мацько Л. Аргументація як розділ риторики / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. – 2003. – № 10. С.55-58.

Мацько Л. І. Елокуція // Риторика: навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - Київ, 2003. – С.133-170.

Мацько Л. Інтенція як розділ риторики / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. – 203. – № 6. – С.63-68.

Мацюк З. С. Риторика – наука чи мистецтво? / З. С. Мацюк // Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки : зб. наук. пр. за матеріалами наук. семінару / Львів. держ. ун-т внутріш. справ. – Львів, 2007. – С. 109-118.

Онуфрієнко Г. С. Ораторія (Теорія і практика публічної промови) // Риторика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2008. – С. 111–282.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Онуфрієнко Г. С. Рушаймо в подорож до царини риторики. Риторика в сучасному вимірі: предметна сфера, зміст, роль у соціумі, практичне значення // Риторика : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко; М-во освіти і науки України. – Київ, 2008. – С. 5–44.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Сагач Г. М. Теоретичні засади риторики // Риторика: посібник / Г. М. Сагач ; М-во освіти і науки України. - Вид. 2-е, перероб. і допов. - Київ, 2000. – С. 59–164.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Лекція 5. Практичні аспекти риторики.

1. Підготовка оратора до виступу.
2. Правила побудови промови.
3. Виголошення промови.

Література:

Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - Центр навчальної літератури. – 2019. – 284 с.

Абрамович С. Д. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора. Зовнішня культура оратора // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 173–208.

Абрамович С. Д. Методика та етапи підготовки промови. Логіка та емоції в промові. Типи промов // Риторика загальна та судова : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2002. – С. 182–213, 255–261.

- Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова ; М-во освіти і науки України. - Київ : Центр навч.літ., 2004. - 472 с.
- Абрамович С. Д. Структура ораторського твору. Логічні та емоційні засади промови // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 5–172.
- Вандишев В. М. Елокуція. Техніка промови як демонстрація культури оратора // Риторика : Екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. / В. М. Вандишев ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2003. – С. 172–189.
- Вандишев В. М. Зовнішній вигляд та особистість оратора // Риторика : екскурс в історію вчень і понять / В. М. Вандишев. – Київ, 2003. – С. 190- 237.
- Вандишев В. М. Інфівеція і диспозиція. Основні етапи підготовки ораторської промови // Риторика : Екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. / В. М. Вандишев ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2003. – С. 155–171.
- Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.
- Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
- Гриб В. П. Постановка мовного голосу: метод. рек., поради та вправи для практ. занять / В.П. Гриб; Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки [та ін.] ; уклад.: Л. С. Семенюк [та ін.]. – Луцьк :РВВ "Вежа" ВДУ ім. Лесі Українки, 2001. – 26 с.
- Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.
- Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.
- Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.
- Мацько Л. І. Образ аудиторії. Подолання опору аудиторії // Риторика: навч. посіб / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - Київ, 2003. – С. 182–185.
- Олійник О. Б. Взаємодія оратора й аудиторії. Ознаки аудиторії. Контакт оратора й аудиторії // Основи ораторської майстерності : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Б. Олійник ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 67–74.
- Олійник О. Б. Стратегія оратора, її структура. Тактика оратора: принципи, способи, прийоми. Форми говоріння // Основи ораторської майстерності : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Б. Олійник ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 75–87.
- Онуфрієнко Г. С. Ораторія (Теорія і практика публічної промови) // Риторика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2008. – С. 111–282.
- Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.
- Онуфрієнко Г. С. Рушаймо в подорож до царини риторики. Риторика в сучасному вимірі: предметна сфера, зміст, роль у соціумі, практичне значення // Риторика : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко ; М-во освіти і науки України. – Київ, 2008. – С. 5–44.
- Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.
- Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Змістовий модуль 3.

Закріплення навичок із підготовки та виголошення промов різних видів

Практичне заняття 1

Презентаційна промова

1. Підготувати і виголосити промову на тему “Чому я обрав/обрала цю

спеціальність?”

2. Відповіді на запитання аудиторії. Обговорення виголошених промов.

Література:

Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - Центр навчальної літератури. – 2019. – 284 с.

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Практичне заняття 2.

Мотиваційна промова.

1. Підготувати і виголосити промову, яка б мотивувала аудиторію до яких-небудь дій (сортувати сміття, кинути палити, провести позачергову толоку тощо).

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Гауді Т. Сила запитань. Як ефективно комунікувати й переконувати інших. – К.: Наш Формат, 2022. – 248 с.

Долар М. Голос і більш нічого. – Komibook, 2022. – 304 с.

Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. – «КМ-БУКС», 2022. – 256 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. – 2020. - 160 с.

Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Практичне заняття 3.

Промова з метою змінити переконання.

1. Підготувати і виголосити промову, яка б стимулювала аудиторію змінити переконання (винести вирок на користь звинувачуваного, відмовитися від уживання м'яса, користуватися лише альтернативними джерелами енергії тощо).

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Гауді Т. Сила запитань. Як ефективно комунікувати й переконувати інших. – К.: Наш Формат, 2022. – 248 с.

Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. – «КМ-БУКС», 2022. – 256 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. – 2020. - 160 с.

Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.

Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.

Практичне заняття 4.

Промова гіпотетичного лауреата Нобелівської премії.

1. Підготувати і виголосити промову від імені гіпотетичного лауреата Нобелівської премії на будь-яку тему, що стосується галузі, в якій присуджена премія.

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Абрамович С. Д. Структура ораторського твору. Логічні та емоційні засади промови // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова ; М-во освіти і науки України. – Львів, 2001. – С. 5–172.

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Долар М. Голос і більш нічого. – Komubook, 2022. – 304 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. – КМ-Букс, 2024. – 344 с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Практичне заняття 5.

Рекламна промова.

1. Підготувати і виголосити рекламну промову, промову для презентації послуги/продукту.

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова ; М-во освіти і науки України. - Київ : Центр навч. літ., 2004. - 472 с.

Барна Н.В. Іміджологія. – Київ, 2008. URL : https://dut.edu.ua/uploads/l_1776_66617386.pdf

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. –«Фабула», 2019. – 304 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. – 2020. - 160 с.

Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з

особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.

Практичне заняття 6.

Промова з прогнозуванням

1. Підготувати і виголосити промову на тему «Демографічна криза в Україні: виклики і перспективи подолання».

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Демографічна криза / В. С. Стешенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21465>

Державна служба статистики України // https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html

Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні: навч.-метод. матеріали / С. А. Бронікова, З. Ф. Кудрявцева, І. М. Плотницька. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.

Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.Птухи Національної академії наук України: <https://idss.org.ua/index>

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Освітній портал Київського національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. – КМ-Букс, 2024. – 344 с.

Стешенко В. С. Криза демореальності, криза демографічна. Криза демореальності в Україні на рубежі 20 та 21 ст. // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К.: Наукова думка, 2009. — Т. 5 : Кон — Кю. — 560 с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Практичне заняття 7.

Прес-конференція з питань програми розвитку

1. Провести прес-конференцію, присвячену презентації нової програми розвитку певної галузі (будівництва, туризму, освіти, науки тощо).

2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Гауді Т. Сила запитань. Як ефективно комунікувати й переконувати інших. – К.: Наш Формат, 2022. – 248 с.

Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні: навч.-метод. матеріали / С. А. Бронікова, З. Ф. Кудрявцева, І. М. Плотницька. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.

Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб., Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.

Забезпечення ефективної взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю:

навч.-метод. матеріали / Н. О. Алюшина, Н. Б. Ларіна, О. Р. Антонова ; упоряд. А. В. Ковальчук. – К.: НАДУ, 2013. – 76 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Ковалевська Т. Ю. Основи ефективної комунікації: навч. посіб. (порадник управлінцеві на щодень) / Т. Ю. Ковалевська, С. А. Бронікова. – Одеса: Фенікс, 2008. – 140 с.

Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А. В. Букач. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017 – 180 с.

Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. – Київ : К.І.С., 2016. – 130 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Освітній портал Київського національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

Платон. Діалоги. — Фоліо., 2022. – 349 с.

Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади [Електронний ресурс] / упоряд. З. Казанжи. – Київ, 2016. – 112 с. – Режим доступу : <http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. – 2020. - 160 с.

Холод О. М. Комунікаційні технології [підруч.] / О. М. Холод – К.: «Центр учбової літератури». – 2013. – 211 с.

Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.

Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Практичне заняття 8.

Промова експромтом

1. Підготувати і виголосити промову на щойно задану тему експромтом.
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Література:

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. –«Фабула», 2019. – 304 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Долар М. Голос і більш нічого. – Коміbook, 2022. – 304 с.

Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. – «КМ-БУКС», 2022. – 256 с.

Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Освітній портал Київського національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації.

- Центр навчальної літератури. – 2020. - 160 с.
- Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. – КМ-Букс, 2024. – 344 с.
- Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.
- Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.
- Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.
- Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.
- Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.
- TEDx в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: TED.com

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

- Міфологія красномовства
- Ораторське мистецтво стародавнього світу
- Оратори Давньої Греції: загальна характеристика риторичного ідеалу
- Оратори Гомерівської Греції
- Ораторське мистецтво Перікла
- Риторична майстерність Лісія
- Ораторське мистецтво Демосфена
- Ораторська спадщина Сократа

- Платон про предмет красномовства
- Внесок Аристотеля в теорії красномовства
- Риторика Стародавнього Риму
- Катон як оратор
- Марк Антоній Оратор
- Цицерон – великий римський оратор
- Гай Юлій Цезар – визначний політик, письменник, військовий полководець, засновник Римської імперії.
- Ораторське мистецтво в епоху імперії Квінтіліана
- Загальна характеристика ораторського мистецтва в період Середньовіччя
- Українські майстри ораторського мистецтва: спільне та особливе
- Риторика Київської держави
- Мовотворчість Івана Вишенського
- Мовна спадщина Григорія Сковороди
- Риторика в Києво-Могилянській академії (Інокентій Гізель, Лазар Баранович, Іоаникій Галятовський, Антоній Радивилівський, Стефан Яворський)
- Теорія красномовства Феофана Прокоповича
- Соціальне значення мистецтва красномовства
- Риторика як наука і навчальна дисципліна
- Основні розділи класичної риторики
- Стратегія і тактика промови
- Комунікативні ознаки мовлення
- Основні закони риторики
- Оратор і вимоги до нього
- Основні роди, види і жанри красномовства
- Логіка й емоції в промові
- Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора
- Типи промов
- Зовнішня культура оратора
- Різновиди судових промов, їх засади і функції
- Неориторика - традиції і новаторство
- Метафора і її значення в мові як стилістичної фігури
- Культура мови і сучасна риторика
- ЗМІ та їх роль у житті суспільства
- Гомілетика - церковне красномовство
- Парламентська культура сучасних ораторів
- Образ сучасного політичного оратора.
- Мистецтво полеміки та дискусії
- Специфіка судової полеміки
- Роль ораторського мистецтва у кар'єрі юристів
- Теледебати як інструмент впливу на суспільство
- Роль інтернет-платформ у розвитку сучасної риторики
- Феномен відеоблогерів: риторичний аспект
- Стріми як зразок імпровізації в риторичній
- Особливості застосування вербаліки й невербаліки у коротких відеозаписах на сучасних інтернет-платформах (Тік-Ток, Reels тощо)
- Вплив штучного інтелекту на процес створення промови: виклики і перспективи

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	20	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	15	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	12	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	14 год.	3,5
підготовка до практичних занять	0,5 год на 2 год практичного заняття	16 год.	4
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до заліку	6 год	1	6

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференцій та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність

впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізують:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання та самостійна робота Змістові модулі			Індивідуальне завдання	Підсумковий тест (залік)	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3			
10	10	30	20	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- Предмет і завдання риторики.
- Зв'язок риторики з іншими науками.
- Роль ораторського мистецтва в житті суспільства.
- Спадщина античних ораторів та її значення для розвитку сучасної риторики.
- Сократ як один із засновників риторичного мистецтва.
- Платон: філософ, оратор, письменник.
- Внесок Аристотеля у розвиток риторичної науки.
- Відмінності римської риторики від давньогрецької.
- Цицерон – найвидатніший серед ораторів Давнього Риму.
- Діяльність Гая Юлія Цезаря та її значення для європейської культури.
- Квінтіліан як основоположник педагогічної риторики.
- Видатні оратори Давньої Русі.
- Внесок Ф. Прокоповича у подальший розвиток вітчизняної риторики.
- Праці М. Ломоносова про ораторське мистецтво.
- Роль Києво-Могилянської академії в розвитку риторики.
- Основні закони взаємодії оратора з аудиторією.
- Значення культури мовлення для ораторської діяльності.
- Сучасні вимоги до оратора.
- Характеристика основних етапів підготовки до виступу.
- Роль вербаліки та невербаліки у публічному виступі
- Інтонційно-виразні засоби ораторського мистецтва.
- Психологічна культура і компетентність оратора.
- Причини невдалих виступів та способи їх усунення
- Загальні принципи побудови виступу.
- Місце риторики у юридичній діяльності.
- Етика ведення дискусії
- Аргументація у публічному виступі.
- Критичний аналіз промов як засіб вдосконалення ораторських навичок.
- Майстерність промовця у політичному житті суспільства.
- Ідеальний оратор минулого і сучасності – який він?

Методичне забезпечення дисципліни Джерела:

- Арістотель. Поетика. – «Фоліо», 2018. – 160 с.
- Арістотель. Політика. Поетика. - / Пер. з давньогрек.: Б. Тен, О. Кислюк. — Фоліо., 2023. — 512 с.
- Марк Аврелій. Розмисли. Наодинці з собою. Промови Марка Аврелія. – Андронум., 2021. – 116 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Про закони. Про державу. Про природу богів. – Пер. В. Литвинов. – 2020. – 393 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Тускуланські бесіди. Про обов'язки. – «Апріорі», 2021. – 440 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Філіппіки. Катон Старший, або Про старість. - «Апріорі», 2021. – 378 с.
- Платон. Держава. – Markovbook., 2021. – 336 с.
- Платон. Діалоги. — Фоліо., 2022. – 349 с.
- Плутарх. Порівняльні життєписи. — Стилєт і стилос., 2023. – 480 с.
- Сковорода Г.С. Зібрання творів в 4-х т.: Фоліо., 2023. – 2329 с.
- Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Основна навчальна література

Підручники:

- Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.
- Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Навчальні посібники:

- Адамович А. Є., Шлеїна Л. І. Посібник-практикум з дисципліни «Основи ораторського мистецтва». Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2021. 93 с.
- Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.
- Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.
- Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
- Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. Дніпро ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.
- Комунікативна діяльність в державному управлінні: навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А. В. Букач. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017 – 180 с.
- Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. – Київ : К.І.С., 2016. – 130 с.
- Лісовський П. М. Суспільна риторика: навч. посіб. для студентів ВНЗ – Київ: Кондор, 2018. – 244 с.
- Нищета В.А. Риторика. Навч. посібн - Центр учбової літератури, 2022. – 220 с.
- Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2018. – 166с.
- Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.
- Пасинок В. Основи культури мовлення. Навч. Посібн. – Центр учбової літератури, 2021. – 248 с.
- Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади

[Електронний ресурс] / упоряд. З. Казанжи. – Київ, 2016. – 112 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 247с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Монографічні джерела, наукові статті:

Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – Фоліо, 2024. – 288 с.

Бергер Й. Чарівні слова. Що казати і писати, аби досягти свого. – Наш формат, 2024. – 208 с.

Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Гарькавець С. О. Соціальні конфлікти – пропозиція нової 15 класифікації / С. О. Гарькавець // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2018. - № 2. - С. 87-98.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tippp_2018_2_12

Гауді Т. Сила запитань. Як ефективно комунікувати й переконувати інших. – К.: Наш Формат, 2022. – 248 с.

Долар М. Голос і більш нічого. – Komubook, 2022. – 304 с.

Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. – «КМ-БУКС», 2022. – 256 с.

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Ковалів Б. Мистецтво слова. – ЦУЛ. – 2022. – 114 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Курс лекцій з дисципліни «Риторика» [Електронний ресурс]. Уклад. Гольтер І.М. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2012. 46 с.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. - 2020. – 160 с.

Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. – КМ-Букс, 2024. – 344 с.

Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.

Теслюк В.М. Основи красномовства. – Ліра-К, 2021. – 282 с.

Ткачук Р. Ф. Полемічна традиція унійних письменників кінця XVI — першої половини XVII ст.: доба і постаті, текст і прототекст, риторика і поетика. Київ: КММ, 2019. 486 с.

Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.

Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Чалдіні Р. Психологія впливу. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2022. – 608 с.

Інформаційні ресурси:

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Освітній портал Київського національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

TEDx в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: TED.com